

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-3041/2013. számú ügyben**

Előadó: dr. Bódis Cecília

Az eljárás megindítása

A panaszos beadványa szerint a Magyar Államvasutak Zrt-vel (a továbbiakban: MÁV) szemben nem tudta érvényesíteni kártérítési igényét, mert az ún. „Kártérítési igénybejelentő lap”-hoz nem csatolta az eredeti menetjegyet. Ennek oka az volt, hogy az eredeti jegyet munkahelyén kellett leadnia a költségelszámoláshoz. Kifogásolta, hogy az eredeti jegyről másolat készítése és annak MÁV ügyintéző általi hitelesítése nem biztosított, illetve az így hitelesített másolattal az utas esetleges jogosnak vélt kárigényét a MÁV nem téríti meg.

A panasz alapján felmerült a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelménye, valamint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének gyanúja, ezért az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 20. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot folytattam, amelynek során megkerestem a MÁV Zrt. elnök-vezérigazgatóját is.

Az érintett alapvető jogok és alapelvek

- A jogállamiság elvéből következő jogbiztonság követelménye (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés „*Magyarország független, demokratikus jogállam.*”)
- A tisztességes eljáráshoz való jog (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés: „*Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.*”)

Az alkalmazott jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye (Alaptörvény).
- A vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény (Vtv.).
- A személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény.
- Az országos működési engedély alapján végzett vasúti személyszállítás részletes feltételeiről szóló 271/2009. (XII. 1.) Korm. rendelet.
- A Nemzeti Közlekedési Hatóságról szóló 263/2006. (XII. 20.) Korm. rendelet
- A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (Szja. tv.)
- A munkába járással kapcsolatos utazási költségtérítésről szóló 39/2010. (II. 26.) Korm. rendelet

A megállapított tényállás

A panaszos 2013. március 14-én, a Budapest Nyugati Pályaudvarról 17.23 órakor induló RÉTKÖZ InterCity vonaton utazott Debrecenig. A szerelvény másnap reggel, március 15-én 6.30 órakor ért Debrecenbe. Az utazás tehát 13 órán át tartott. Munkáltatója számla és menetjegy ellenében megtéríti a rendszeres és eseti hazautazása költségének 86%-át. A MÁV-val szemben kárának megtérítését szerette volna érvényesíteni, de nem tudta, mert a kártérítési igénybejelentő laphoz az eredeti menetjegyet kell csatolni, amit a munkahelyén kellett leadnia.

A MÁV honlapján is elérhető igénybejelentő lap¹ tartalmazza azt a felhívást, hogy az utas csak az eredeti menetjegy csatolásával nyújthatja be esetleges kárigényét. („Az igénybejelentő lapot a menetjegyek, helyjegyek eredeti példányaival szíveskedjenek a következő címre megküldeni”.)

¹ http://www.mav-start.hu/res/mav-start_menetdij_visszateritesi_igenybejelento_lap_uj_hun.pdf

A MÁV Zrt. elnök-vezérigazgatójának tájékoztatója szerint 2013. március 14-én, illetve az azt követő napokban rendkívüli időjárási okok (hóvihar és következményei) következtében jelentős késések voltak hálózatukon.² A késések a vasútüzemmel össze nem függő, vis maior körülmények miatt következtek be, amelyeket a vasúti társaság – az adott körülmények között elvárható gondosság ellenére – nem kerülhetett el, illetve nem háríthatott el. Így – a Nemzeti Közlekedési Hatóság által KH/VA/NS/A/208/3/2010. számon jóváhagyott Üzletszabályzat II. Fejezetének 1.3.7. pontja értelmében – a késések miatt nem keletkezett a MÁV-nak átalány-kártérítés fizetési kötelezettsége.

A már említett Üzletszabályzat III. Fejezetének 1.3.3. pontja szerint az utasnak az adatait és elérhetőségeit tartalmazó átalány-kártérítési igényéhez csatolnia kell eredeti menetjegyét, pót- és helyjegyét, illetve helyjegyét vagy pótjegyét. Ezen kívül a MÁV ügyfélszolgálatának gyakorlata szerint, amennyiben az utas jelzi, hogy menetjegyére, bérletére, pótjegyére valamely okból szüksége van, úgy azokat záradékolásukat követően (a jegyre „Átalány-kártérítés benyújtva” szöveg kerül feljegyzésre) és az igény elbírálása után az utas részére *visszajuttatják*.

A vizsgálat megállapításai

1. A hatásköröm tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint az ezek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) határozza meg. Annak 18. § (1) bekezdése szerint: az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, kötelező tagság alapján működő köztestület, a Magyar Honvédség, rendvédelmi szerv, közigazgatási jogkörben eljáró egyéb szerv e jogkörében, nyomozó hatóság vagy az ügyészség nyomozást végző szerve, közjegyző, törvényszéki végrehajtó, önálló bírósági végrehajtó vagy közszolgáltatást végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A 18. § (4) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosá a hatóságok (e körben a közszolgáltatást végző szervek) tevékenysége során felmerült, az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásság megszüntetése érdekében *hivatalból eljárást folytathat*. A hivatalból indított eljárás természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszásság kivizsgálására vagy egy alapvető jog érvényesülésének átfogó vizsgálatára irányulhat. A vasúti szolgáltató, mint közszolgáltató eljárásának vizsgálatára a hatásköröm kiterjed. A panaszos ugyan közvetlenül nem fordult igényével a MÁV-hoz, így jogorvoslati lehetőségét sem merítette ki, de az egyedi panasz felhívta a figyelmet arra, hogy a probléma számos munkavállalót érint. Ezért a vizsgálatot hivatalból folytattam le. Az Ajbt. 28. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosá az általa lefolytatott vizsgálatról jelentést készít, amely tartalmazza a feltárt tényeket, az ezeken alapuló megállapításokat és következtetéseket.

2. Az alkotmányos alapjogok és alapelvek tekintetében

Az alapvető jogok biztosá egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggés-rendszer feltárása során autonóm, tárgyilagos és semleges módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget megbízatásának. Az ombudsmani intézmény

² Megjegyzem, a rendkívül időjárási helyzet körülményeinek tanulságait az AJB-2069/2012. számú ombudsmani jelentés tartalmazza

megalakulása óta a biztosok következetesen, zsinórmértékként támaszkodnak az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira.

Magyarország Alaptörvénye (továbbiakban: Alaptörvény) alapjogokkal kapcsolatos megfogalmazása nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, legalábbis az alapjogi követelmények és alapjogok tekintetében nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely ellentétes lenne a korábbi Alkotmány szövegével. A normaszövegben előfordul részben eltérő fogalmazásmód, kiegészítés, kihagyás, de mindaddig, amíg az alkotmányértelmezési monopóliummal felruházott Alkotmánybíróság ellenkezően nem nyilatkozik – álláspontom szerint – *vélelmezendő, hogy az Alkotmány szövegéhez kapcsolódó korábbi alkotmánybírósági megállapításokra valamennyi alaptörvény-értelmezőnek, így az alapvető jogok biztosának is figyelemmel kell lennie.*

Az alapvető jogok biztosa gyakorlatában továbbra is hivatkozási pontot jelent tehát az egyes alkotmányos jogokat és követelményeket értelmező alkotmánybírósági esetjog. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában mutatott rá arra, hogy „az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”.

1. Az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdése fejezi ki *a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményét.* Az Alkotmánybíróság 56/1991. (XI. 8.) AB határozatában kifejtette, hogy a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket. A 9/1992. (I. 30.) AB határozat a jogállam nélkülözhetetlen elemeként határozza meg a jogbiztonságot. A jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. Vagyis a jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. Ezért alapvetőek a jogbiztonság szempontjából az eljárási garanciák. A 11/1992. (III. 5.) AB határozat szerint a jogbiztonság – többek között – megköveteli a megszerzett jogok védelmét, a teljességbe ment, vagy egyébként véglegesen lezárt jogviszonyok érintetlenül hagyását, illetve a múltban keletkezett, tartós jogviszonyok megváltoztathatóságának alkotmányos szabályokkal való korlátozását. Az Alkotmánybíróság a 75/1995. (XI. 21.) AB határozatában mondta ki, hogy az alanyi jogok és kötelezettségek érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák tehát a jogbiztonság alkotmányos elvéből következnek. Megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban a jogbiztonság szenved sérelmet.

2. Az Alaptörvény XXIV. cikke rögzíti, hogy „*Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.*” A *tisztességes eljáráshoz való jog* – bár az Alaptörvény szövegezése némileg Alkotmánytól eltérő, tartalmilag azonban változatlan – az alkotmánybírósági gyakorlatban olyan *minőség*, amelyet az *eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni.* Az Alkotmánybíróság leszögezte azt is, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog, mert már maga is mérlegelés eredménye (14/2004. (V. 7.) AB hat.).

Álláspontom szerint a jogállamiság és a tisztességes eljárás követelményének nem csak a szabályozási szinten, hanem a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is folyamatosan érvényesülnie kell.

3. Az ügy érdeme tekintetében

A Nemzeti Közlekedési Hatóság által KH/VA/NS/A/208/3/2010. számon jóváhagyott, a vasúti személyszállítás általános szerződési feltételeit tartalmazó Üzletszabályzat³ alapján egyértelmű, hogy a vasúti társaság ún. átalány-kártérítési felelőssége minimum harminc perces késés esetén áll fenn, ám számos, a szabályzatban felsorolt esetben (vis maior)⁴ mentesül a felelősség alól. Ha az utas mégis élni akar kártérítési igénnyel, ahhoz csatolnia kell az eredeti menetjegyét.

A 39/2010. (II. 26.) kormányrendelet meghatározza a munkába járás fogalmát. Eszerint annak minősül a közigazgatási határon kívülről a lakóhely vagy tartózkodási hely, valamint a munkavégzés helye között munkavégzési célból történő helyközi (távolsági) utazással, illetve átutazás céljából helyi közösségi közlekedéssel megvalósuló napi munkába járás és hazautazás. A jogszabály külön nevesíti a hazautazás fogalmát is, mely a munkahelyről legfeljebb hetente egyszer, legfeljebb havonta négyszer a lakóhelyre történő oda- és visszautazás. Annak eldöntése, hogy a közösségi közlekedéssel történő utazás mikor, illetőleg milyen körülmények között nem alkalmas a munkahely megközelítésére, a munkáltató hatásköre.

A jogszabály szerint a menetjegy, bérlet átadása után a munkaadó a munkavállalónak a jegy, bérlet árának 86%-át téríti meg.

Felmerülhet a kérdés, hogy miért nem a munkahely fogadja el a jegy másolati példányát?

Az Szja. tv. 25. § (2) bekezdés ba) pontja szerint közösségi közlekedés (vonat, busz, hajó, komp) igénybe vétele esetén a helyközi munkába járáshoz felhasznált utazási bérlet vagy jegy megtérítését – akár a kormányrendelet szerint részlegesen, akár teljes egészében történik a térítés – a jövedelem kiszámításánál nem kell figyelembe venni, ha a térítést a munkáltató a bérlettel, illetőleg a jeggyel történő elszámolás ellenében fizeti ki. Ebből következik, hogy azért szükséges leadni az eredeti jegyet, bérletet a munkáltatónak, mert csak így adómentes. Esetleges ellenőrzéskor a munkáltatónak bizonyíthatóan igazolnia kell e tényt. A munkáltató a bérlet, jegy leadása mellett nevére szóló számlát is kérhet a munkavállalótól, de a bérlet, jegy átadása ellenében kifizetett költségtérítés számla nélkül is „adómentes”. Alkalmazható megoldás továbbá, hogy a munkáltató a munkába járással kapcsolatos költségtérítési kötelezettségét úgy oldja meg, hogy megvásárolja a jegyeket és a bérleteket a dolgozók részére.

A költségtérítés-juttatás jogszerűségének esetleges ellenőrzésekor az adóhatóságnak vizsgálnia kell az elszámolás rendjének szabályszerűségét is. Ezért – álláspontom szerint – nem várható el a munkáltató, illetve a költségtérítés ügyintézőjétől, hogy az adóhatóságnak szabályszerűen, esetleg két tanú előtt tett nyilatkozattal igazolja a jegy másolati példányának valóságát. Kártérítésre okot adó körülmény esetén (mely jellemzően a jelentős késés) több technikai megoldás létezhet az igény benyújtásának *speciális, munkavállalót érintő* egyszerűsítésére (pl. fénymásolat, fotó, a jegy perforált, letéphető része, amit otthagyt a kártérítési igényt benyújtó utas, a pénztáros által kiállított igazolás arról, hogy megtekintette a bemutatott jegyet).

Valójában – álláspontom szerint – a kártérítési igény elbírálásához szükségtelen az eredeti menetjegy benyújtása, hiszen aláírásával igazolja az utas, hogy a menetjeggyel utazott. Egy személy csak egy jegyet mutat be a pénztárnál, a pénztáros, vagy más ügyintéző pedig az előzőekben példálózó jellegű megoldások egyikével kiszűrheti az esetleges visszaélést.

Az Üzletszabályzat III. fejezet 1.7. pontja szerint a kártérítés kifizetésének határideje egy hónap.

³ Elérhető: http://www.mav-start.hu/res/mav-start_szemelyszallitasi_uzletszabalyzat_2013-02-01.pdf

⁴ Ld. 1. számú melléklet

A vasúti közlekedést igénybevevő utasok jogait az Európai Parlament és a Tanács 1371/2007/EK rendelete, a vasúti személyszállítást igénybevevő utasok jogairól és kötelezettségeiről, az utasok jogáról szóló rendelet szabályozza, amely percek, és százalékok alapján határozza meg a kártérítés mértékét. Ezt a MÁV beépítette Üzletszabályzatába is.

A kárigény benyújtása után – megjegyzem, a járat késés tényét is a vasúti szolgáltató ügyintézője igazolja (!) – a szolgáltató azt elbírálja és pozitív döntés esetén a menetjegy egy bizonyos százaléku, üzletszabályzatban meghatározott (25%-50%⁵) részét az utasnak visszafizeti. Ez független attól, hogy a munkavállaló jogosult a költségelszámolásra. A MÁV elnöke-vezérigazgatója által hivatkozott postai úton való utólagos visszaküldés – álláspontom szerint – nem életszerű megoldás. Az utasok ugyanis nem kockáztatják eredeti menetjegyükhöz kárigényük elbírálására történő átadását, hiszen esetleg jelentős – a munkáltatójuktól a jogszabályi rendelkezések alapján biztosan megtérülő – pénzüsszegtől eshetnek el, ami független az átalány-kártérítési eljárástól.

Egy apró technikai akadály leküzdése jelentős könnyebbé teszi a késések (stb.) miatt amúgy is kellemetlenséget elszenvedő, munkába járó utasok százai számára. Álláspontom szerint a tisztességes eljáráshoz való joggal ellentétes és a jogbiztonság követelményével összeegyeztethetetlen a szóban forgó Üzletszabályzat járat késéséből eredő kárigény érvényesíthetőségének szabályai.

Összességében megállapítom, hogy sérti a jogállamiság elvét és az abból fakadó jogbiztonság követelményét, valamint a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését a munkavállalóknak jogszerűen nyújtható költségelszámolás és a MÁV Zrt. Üzletszabályzatában meghatározott, járat késés miatt benyújtható kártérítési igényre vonatkozó szabályok közötti ellentmondás. Megállapítom továbbá, hogy a Vtv. alapján⁶ a MÁV Zrt. felügyeleti szerve a Nemzeti Közlekedési Hatóság, mely jogosult az Üzletszabályzat jóváhagyására.

Intézkedésem

A vizsgálatban feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszásság jövőbeni bekövetkezése megelőzése érdekében – az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján – *felkérem a MÁV szakmai felügyeletét ellátó Nemzeti Közlekedési Hatóság elnökét, hogy – jelentésem megállapításainak figyelembevételével – tekintse át, vizsgálja felül és kezdeményezze a MÁV Üzletszabályzatának módosítását.*

Budapest, 2013. november 6.

Székely László sk.

Melléklet: Az alkalmazott jogszabályok

39/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a munkába járással kapcsolatos utazási költségterítésről

2. § E rendelet alkalmazásában:

a) munkába járás:

aa) a közigazgatási határon kívülről a lakóhely vagy tartózkodási hely, valamint a munkavégzés helye között munkavégzési célból történő helyközi (távolsági) utazással, illetve átutazás céljából helyi közösségi közlekedéssel megvalósuló napi munkába járás és hazautazás, továbbá

ab) a közigazgatási határon belül, a lakóhely vagy tartózkodási hely, valamint a munkavégzés helye között munkavégzési célból történő napi munkába járás és hazautazás is, amennyiben a munkavállaló a munkavégzés helyét - annak földrajzi elhelyezkedése miatt - sem helyi, sem helyközi közösségi közlekedéssel nem tudja elérni;

⁵ 30 – 119 perc késés esetén a menetjegy árának 25%-a; - 120 perc vagy annál nagyobb késés esetén a menetjegy árának 50%-a. Ld. Üzletszabályzat III. fejezet, 1. cím. 1.3.1. pont

⁶ Ld. Vtv. 73. § (1)

- b) *napi munkába járás*: a lakóhely vagy a tartózkodási hely és a munkavégzés helye közötti napi, valamint a munkarendtől függő gyakoriságú rendszeres vagy esetenkénti oda- és visszautazás;
- c)⁷ *hazautazás*: a munkahelyről legfeljebb hetente egyszer - az általános munkarendtől eltérő munkaidő-beosztás esetén legfeljebb havonta négyszer - a lakóhelyre történő oda- és visszautazás;
- d)⁸ *lakóhely*: annak a Magyarország, vagy az Európai Gazdasági Térség állama (a továbbiakban: EGT-állam) területén lévő lakásnak a címe, amelyben a munkavállaló él, illetve amelyben életvitelszerűen lakik;
- e)⁹ *tartózkodási hely*: annak a Magyarország vagy az EGT-állam területén lévő lakásnak a címe, amelyben a munkavállaló - lakóhelye végleges elhagyásának szándéka nélkül - munkavégzési célból ideiglenesen tartózkodik;
- (3) A munkáltató által fizetett hazautazással kapcsolatos költségtérítés a bérlettel vagy menetjeggyel való elszámolás ellenében azok árának legalább 86%-a, legfeljebb havonta
- a) 2010-ben 30 000 forint,
- b) 2011-től minden évben az előző évben irányadó összegnek a Központi Statisztikai Hivatal által a megelőző évre megállapított és közzétett éves átlagos fogyasztói árnövekedés mértékével növelt összege.
- (4) A hazautazással kapcsolatos költségtérítés e rendeletben meghatározott felső korlátjának a tárgyévre vonatkozó mértékét a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter 2011-től kezdődően minden év január 25-ig hivatalos lapjában közzéteszi.¹⁰

A Nemzeti Közlekedési Hatóságról szóló 263/2006. (XII. 20.) Korm. rendelet

A Nemzeti Közlekedési Hatóság jogállása

1. § (1) A Nemzeti Közlekedési Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) a közlekedésért felelős miniszter irányítása alatt működő központi hivatal.
- (2) A Hatóság önállóan gazdálkodó központi költségvetési szerv.
- 6/A. § (1) A Kormány vasúti igazgatási szervként a Hatóságot jelöli ki.
- (2) A vasúti igazgatási szerv hatáskörébe utalt ügyekben a Központ jár el.
- (3) A vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. tv. (a továbbiakban: Vtv.) 69. § (1) bekezdését a Hatóságnak azokra a hatósági ügyeire kell alkalmazni, amelynek során vasúti igazgatási szervként jár el.

MÁV Zrt. Üzletszabályzat III. fejezet 1. cím

1.3.7. A vasúti társaság mentesül fenti kötelezettsége alól, ha a késés az alábbi okok valamelyike miatt következett be:

- a) a vasúti üzemmel össze nem függő körülmények, amelyeket a vasúti társaság az adott körülmények között elvárható gondosság ellenére sem kerülhetett el, és amelyek következményeit nem háríthatta el (*vis maior*). *Vis maior*nak minősül a vasúti társaság ellenőrzési körén kívül eső okból eredő, előre nem látható, elháríthatatlan esemény vagy körülmény, melynek kivédése emberi erővel nem lehetséges. Ilyennek minősül különösen, de nem kizárólagosan:
- a bombariadó,
 - a háború, háborúval fenyegető helyzet vagy szükségállapot,
 - a nukleáris katasztrófa,
 - a lázadás, forradalom, felkelés, katonai vagy bitorló hatalomátvétel, polgárháború,
 - zendülés, tüntetés vagy rendzavarás, sztrájk
 - harmadik személy magatartása, amelyet az eset körülményeit tekintetbe vevő gondossággal sem lehetett elkerülni és következményeit sem lehetett elhárítani, különösen: üzemzavar öngyilkosság miatt, balesetek vasúti átjárókon, közúti járművek által okozott útvonal megszakítások, vészfék használata útítárs részéről, rendőri intézkedések, vámhatóságok intézkedései (különösen határátkelőhelyeken), vasútüzemnek harmadik személy általi megzavarása, időben közzétett elterelés a fent megnevezett okokból,
 - a vonat közlekedtetését tartósan akadályozó vagy a vonat kimaradását eredményező olyan *időjárási körülmény*, természeti katasztrófa (vihár, árvíz, hegyomlás, földrengés, stb.) melynek bekövetkezését a vasúti társaság az adott körülmények között elvárható gondosság ellenére sem kerülhette el.

⁷ Megállapította: 265/2013. (VII. 11.) Korm. rendelet 3. §. Hatályos: 2013. VII. 16-tól.

⁸ Módosította: 144/2012. (VII. 3.) Korm. rendelet 11. §.

⁹ Módosította: 144/2012. (VII. 3.) Korm. rendelet 11. §.

¹⁰ Lásd a Complex adattár Munkába járással kapcsolatos utazási költségtérítés havi felső korlátja 1990-2013. című összeállítást.